

॥ अथ श्रीसार्वांसच्चरीत ॥ अध्याय २ ॥

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीसरस्वत्यै नमः ॥ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीकुलदेवतायै नमः ॥
श्रीसीतारामचंद्राभ्यो नमः ॥ श्रीसद्गुरुसार्वांनाथाय नमः ॥ फाटल्या अध्यायांत मंगलाचरण ।
जालें देवता कुलगुरु वंदन । सार्वचरित्र बीं पेरून । आतां करुया हेत सुरवात ॥१॥ अधिकारी
अनुबंध दिग्दर्शन । थोडे भितर करतां विवेचन । जातूंतल्यान श्रोत्यांक ग्रंथं प्रवेशन । घडटलें
कश्टां बगर ॥२॥ पयल्या अध्यायांत यथानुक्रम । करून गंवाच्या पिठाचो उपक्रम । केलो महामारीचो ३उपशम ।
केले अजापीत ग्रामस्थांक ॥३॥ अश्यो सार्वच्यो लिला अगाध । आयकल्यार खोस उपाट । तीच प्रगटा ह्या
काव्यरूपांत । भायर हुंवार खोसयेचो ॥४॥ म्हणून सार्वच्ये उपकार मानून । सांगचेंशें दिसलें विस्कटावन । भक्तांचो
बोध जावन । जातलो नाश पापांचोय ॥५॥ म्हणून हें श्रीसार्वांचें चरित्र । बरोवंक आरंभलें अती पवित्र । आरंभलें हें
कथासत्र । ३इहपत्र सौख्यद ॥६॥ सन्मार्ग दाखोवपी संतचरित्र । न्हय तें न्याय वा तर्कशास्त्र । तरीय जो जातलो
संतकृपेक पात्र । ताका ना कठीण कितेंच ॥७॥ तरी करतां प्रार्थना आयकुप्यांक । खोसयेंत वांटेकार जावपाक ।
धन्य भाग्यवान सत्संगाक । पावता कथा जो आयकूंक ॥८॥ चिरपरिचीत जिवाचो इश्ट । सांगात जाचो दीसरात ।
ताचें काडपाक जावचें ना चित्र । संतचरित्र कितें बरयतलें हांव ॥९॥ जंय म्हजे म्हाकाच अंतरंग । वळखुपाक
जमना यथासांग । थंय संतांच्या मनांतले ३तरंग । कशें जमत वर्णुपाक ॥१०॥ करपाक गेल्यार स्वरूपनिर्धार । मुके
जाले जंय वेद पसून चार । त्या तुज्या रुपाचो विचार । कळटलो योग्य कसो म्हाका ॥११॥ स्वता पयलीं संत जावचें ।

१. नाश. २. ह्या मृत्युलोकांत आनी हेर कडेनूय. ३. भाव.

E || अध्याय २ || E E E E E E E E E E E E E E E E
 मागिरुच संतांक वलखुचें । थंय हांवें संतांक कितलें वर्णुचें । जाणटां हांव योग्य ॥१२॥ सात सागरांचें उदक । तेंय
 जमतलें मापपाक । मळबूय जातलें वेंगावपाक । पूण कल्प अशक्य तांक संत सामर्थ्याची ॥१३॥ जाणटां मनांत
 हांव एक पामर । पूण बाबांचो प्रताप ^१अनिवार । पळोवन येता गावपाची लहर । तिकाय उमळशीक
 तितलीच ॥१४॥ जय जयाजी साईराया । दीनदुबळ्यांच्या विसांविया । वर्णूक शकना तुजी माया । करची कृपा
 ह्या दासाचेर ॥१५॥ लहान तोंडांत व्हड घांस । जातलें तशें हें म्हजें धाडम । करूळ नाका तातूत निराश । दिसता
 बरोवचो इतिहास हो ॥१६॥ संतचरित्रां जे जे बरयतात । भगवंत तांचेर कृपा करतात । अशें ज्ञानेश्वर म्हाराज सांगतात ।
 मागीर हांवें भियेवचें कित्याक ॥१७॥ म्हज्याय मनांत उर्बा हीच । जागयतले स्वता भगवंतूच । अज्ञानी पामर जरी
 हांव स्वताच । करतले तेच पुर्टी कार्याची ॥१८॥ भक्तांक जे सेवेची आस्त । पूर्ण करपाक येतात संत । भक्त फक्त
 जातात निमीत । उर्बा सगली संतांचीच ॥१९॥ सारांश हो साई स्वता जावन । चरित्र आपलें म्हज्या मुखी कडल्यान ।
 स्वताच हे कथेची व्हडवीक सांगून । पावयतलो सगल्याक आदरान ॥२०॥ श्रीहरी जावं साधुसंत । कोणूय तरी
 धरून म्हजो हात । आपली कथा आपुणूच बरयत । दवरून हात माथ्यार म्हज्या ॥२१॥ शके सतराशें वर्सा जशी ।
 महीपतीक जाली उर्बा तशी । साधूसंतांनी ताचे कडल्यान घेतलीं जशीं । बरोवन चरित्रां आपलीं ॥२२॥ तीच सेवा
 वर्स अठराश्यांत । दासगणू कडल्यान करून घेत । फुडलीं संतचरित्रां ते बरयत । पावन जालीं सकल जनांक ॥२३॥
 भक्त आनी संतविजय ग्रंथ । भक्त आनी संतलीलामृत । हे चार जशे महीपती रचीत । तशेच रचले दोन
 दासगणूनी ॥२४॥ एकाचें नांव भक्तलीलामृत । दुसऱ्याचें संतकथामृत । उपलब्ध आधुनीक भक्त संत । सांगल्यात
 त्या ग्रंथांत ॥२५॥ तातूतल्या भक्तलीलामृतांत । श्रीसाईचें म्होंवाळ चरीत । सांगिल्लें आसा तीन अध्यायांत ।

१. व्हड.

E E E E E E E E E E E E E E || श्रीसाईसच्चरीता || E E E E E E E E E E E E E E
१३

EEEEEEEEEEEEEEEEE||अध्याय २॥EEEEEEEEEEEEEEEEE||
श्रोत्यांनी तें थंय वाच्ये ॥२६॥ तशीच गोड ज्ञानकथा एक । सांगताले साई एका भक्ताक । ती वाच्ची संतकथामृतांत ।
पळोवचो अध्याय सत्तावन ॥२७॥ ते भायर साईंची अलोलीक लिला । रघुनाथ-सावित्री भजनमाला । अणभवान
शांत करी 'जनाला । गावन पदां अभंग ॥२८॥ तांचे मदींच साईंचे लेकरूं एक । चकोरावरी तानेलां जें अमृताक ।
शिंवरले उपाट कथामृत प्रेमाक । आयुकचे श्रोत्यांनी तें सादर ॥२९॥ दासगणूचे स्फूट कवन । तेंय म्होवाळ, रसपूर्ण ।
धादोशी जातले श्रोत्यांचे मन । लिला आयकतकूच श्रीसाईंची ॥३०॥ तेच तरेन गुजराती लोकांक लागून । भक्त
अमीदास भवानी मेथान । कांय चमत्कारकथा बरोवन । प्रेमलपणान उजवाडायल्यात ॥३१॥ तशेंच कांय
भक्तश्रेष्ठ । साईप्रभा नांवान पुणे शारांत । नेमान उजवाडावन हाडीत । कथा श्रीसाईबाबांच्यो ॥३२॥ आसतना
कथानकां अशे तरेन । कित्याक गरज ग्रंथाची नव्यान । दुबावतले श्रोते मनांतल्यान । करतां स्पश्टीकरण
ताचेंय ॥३३॥ साईंचरित्र महासागर । अगाध अथांग ना अंतपार । हांव टिटवी तो सागर । जमत कशें ताका
आटावपाक ॥३४॥ तशें साईंचे चरित्र गहन । अशक्य ताचें करपाक वर्णन । म्हणुनूच जितले करतां कथन । मानचें
समाधान तातुंतूच ॥३५॥ अपार साईंच्यो अपूर्व कथा । शांतीदायक भवदवार्ता । श्रोत्यांक दितल्यो खोस आयकतां ।
मेळटली मनशांती तांकांय ॥३६॥ कथा सांगल्यो परोपरीच्यो । वेब्हारीक उपदेशाच्यो । तश्योच सगल्यांच्या
अणभवाच्यो । वर्माच्यो आपल्या कर्माच्यो ॥३७॥ अपौरुषेय श्रुती विख्यात । जश्यो अनेक आख्यायिका
प्रख्यात । तश्योच बाबा म्होवाळ अर्थभरीत । कितल्योश्योच सांगताले ॥३८॥ आयकतना त्यो शांत चित्तान । हेर
सुखां कुस्कुटा समान । न्हिवताली भूक आनी तान । जाताले अंतस्कर्ण धादोशी ॥३९॥ कोणाक जावची
ब्रह्मसायुज्यताय । अष्टांगयोगप्रावीण्यताय । समाधिसूखनिर्भरताय । मेळटली ह्यो कथा आयकतना ॥४०॥ आयकुप्यांचे

१. लोकांक. २. विकसीत.

EEEEEEEEEEEEEEEEE||श्रीसाईसच्चरीता||EEEEEEEEEEEEEEEEE|| १४

EEEEEE
 कर्मपाश । कथांतल्यान ह्या जातलो तांचो नाश । मेळटलो बुद्दीक सूप्रकाश । पुराय सूख सगल्यांक ॥४१॥
 तातूंतल्यान म्हाका जाली इत्सा । संग्रह करपा सारक्यो ह्यो कथा । त्यो गुंथून रच्यो ह्या ग्रंथा । दिसली उपासना हीच
 योग्य ॥४२॥ कानांत पडटकूच अक्षरां चार । जाता जिणेचें सार्थक खरोखर । पुराय कथा आयकल्यार । मेळटलो
 भवपार भावार्थ्याक ॥४३॥ म्हजें करून पेन । बाबाच बरयतले हात धरून । हांव निमित्ताक कारण । अक्षरां बरोवपा
 पुरतोच ॥४४॥ वर्सावर्साच्यो लिला बाबांच्यो । दिसलें त्यो एकठांय करच्यो । उपेगी जातल्यो भोळ्या भक्तांच्यो ।
 लागले तळमळे मनाक ॥४५॥ घेतलें तरीय प्रत्यक्ष दर्शन । जालेना जांचें समाधान । तांकां बाबांचें महात्म्य आयकून ।
 घडचें पुण्य पावन ॥४६॥ कोणा सभाग्याच्या मनांत । वाचपाची जर इत्सा जायत । मेळून परमानंद उपाट ।
 समाधानी जातलो तो ॥४७॥ इत्सा तशी मनांत जाली । माधवरावांच्या कानार घाली । तरीय भिरांत कायम
 आसली । जमतलें कशें म्हाका हें ॥४८॥ पिराय सरली वर्सा साठ । बुद्दी नाठ ही धांवता सुसाट । अशक्तपणान
 उरतली खटपट । उरली बडबड तोंडाची ॥४९॥ ती जावची साई खातीर । घडटलो थोडो तरी परमार्थ । हेर कडेन
 जातली ती 'निरर्थ । म्हणुनूच सगलो यत्न हो ॥५०॥ विचार करतकूच दीसरात । वृनांत बरोवपाचें थारलें मनांत ।
 लक्ष घाल्यार जाच्या अभ्यासांत । शांती तरी मेळटली मनाक ॥५१॥ आत्मतृप्तीचे सैमउद्गार । स्वअणभवांच्या
 अधिश्ठानाचेर । श्रोत्यांक करचे सादर । सांगलें परत परत बाबांनी ॥५२॥ खूब सांगल्यो ज्ञानकथा । अनेकांक
 लायले 'भजनपंथा । तांचो पुराय संग्रह करतां । जातली गाथा श्रीसाईंची ॥५३॥ त्यो त्यो कथा जे सांगतात ।
 आदरान जे जे आयकतात । दोगूय धादोशी जातात । मेळयतात शांती पुरायेन ॥५४॥ आयकतकूच श्रीमुखांतल्यो
 कथा । भक्त विसरतले आपल्यो 'व्यथा । तांचें ध्यान मनन *करीतां । येतली भवनिर्मुक्तताय आपसूक ॥५५॥ कथा

१. अर्थ नाशिल्ली. २. मार्गांक. ३. दुख्ख, पिडा. ४. करतकूच.

EEEEEE
 श्रीसाईसच्चरीता॥श्रीसाईसच्चरीता॥ १५

EEEEE EEEEEE
॥ श्रीसाईमुखांतल्यो । अमृता परसूय रोसाळ सगल्यो । आयकुप्यांक परमानंद दितल्यो । गोडसाण तांची सांगू
कितली ॥५६॥ अश्यो कथा जो दांभीकपण सोङ्न । दिसतलो म्हाका करतना गायन । दिसता लोळळ्यार ताचे
चरणधुळीन । मेळटलो मोक्ष हाताक ॥५७॥ तांच्या गोश्टींची अलोकीक मांडण । तशेंच उतरा उतरांची जुळवण ।
आयकुपी जातलो तल्लीन । सूख संपूर्ण सगल्यांक ॥५८॥ जशे गोश्टी आयकुपाक कान । वा दोळे घेवपाक दर्शन ।
तशेंच मन जावन उन्मन । लागचें ध्यान सहज ॥५९॥ गुरुमाऊली म्हजी माता । सांगतात लोक जे तिच्यो कथा । त्यो
एकामेका कडल्यान आयकतां । सांठोवया आदरान कानांनी ॥६०॥ त्यो त्योच याद करुया । जमता तितल्यो
सांठोवया । प्रेमभावान गांठोवया । मागीर वांटुया एकामेकांक ॥६१॥ हातूत म्हजें कांच्यच ना । ही सकल साईनाथांची
प्रेरणा । ते जशी दितले उर्बा मना । तेंच हांव उलयतां पळयात ॥६२॥ ‘हांव उलयता’ होय अहंकाररूच । खरे सुत्रधार
श्रीसाईच । म्हजे जिबेर बसतले तेच । तें उलोवपी कोण हांव ॥६३॥ हांवपण ओंपतकूच पांयांचेर । सूख मेळटलें
अपरंपर । सगलो सुखाचोच संवसार । अहंकार पूर्ण वतकूच ॥६४॥ मनांत आयलो जरी हो विचार । बाबांक
विचारपाचो नासलो धीर । घालो माधवरावांच्या कानार । पळोवन तांकां येतना मशिदींत ॥६५॥ त्याच खिणाक
माधवरावान । लागसर कोणूच नात तें पळोवन । म्हाका बाबां म्हञ्यांत व्हरून । सांगलो तांकां विचार ॥६६॥ बाबा
हो ‘अण्णासाहेब म्हणटा । चरित्र तुमचें बरोवंक सोदता । म्हणून मान्यताय मागता । तुमी जर दितात जाल्यार ॥६७॥
बाबान म्हणलें ‘‘हांव भिकारी । भोंवतां भिक्षे खातीर दारोदारीं । वली-सुकी खावन भाकरी । सारतां हे दीस
अशे ॥६८॥ अशा मनशाच्यो कथा कित्याक । मेळटलें निमीत फकांडांक” । अशें म्हणून नाकात ह्या हिन्याक ।
बसोवंक जाय योग्य सुवातेररूच ॥६९॥ आसून, धरतां तुमची आज्ञा गुहीत । बरयतले ते तुमचो आसत जर सांगात ।

१. ह्या लेखकाक तांचे इष्ट ‘अण्णा’ म्हणटाले.

EEEEE EEEEEE
॥ श्रीसाईसच्चरीता॥ श्रीसाईसच्चरीता॥ १६

॥ अध्याय २ ॥ १७

वा घेतले बरोवन तुमचेच हात । घालोवन सगल्यो अडचणी ॥७०॥ आसतकूच संतांची आशिर्वचनां । तेन्नाच उपक्रम ग्रंथरचना । तुमची कृपा नासतना । जायना लेखन विघ्ना विरयत ॥७१॥ वळखून म्हजे तळमळे । साईनाथान रोखडेच म्हणले । पूर्ण जातले हावेस मनांतले । दवरले माथें हांवें चरणांचेर ॥७२॥ दिलो म्हाका प्रसाद उदीचो । माथ्यार दवरलो हात मायेचो । साई विशारद सकल धर्माचो । भवसागर पार करपी भक्तांचो ॥७३॥ आयकून माधवरावांची प्रार्थना । दया आयली त्या दयाघना । शांत करूक म्हज्या उतावीळ मनां । दिलो धीर आदरान ॥७४॥ वळखून भावार्थ म्हज्या मनाचो । मेळळो हयकार म्हाराजांचो । “कथा वार्ता आदी अणभवांचो । करचो योग्य संग्रह ॥७५॥ सुरवात कर बरें आसा । म्हजो पूर्ण तेंको आसा । बरोवपाचें म्हजें हांवेच आसा । तूं फक्त माध्यम निमताक ॥७६॥ म्हजी कथा हांवेच करची । इत्सा भक्तांची पूर्ण करची । तातूंतल्यान अहंवृत्ती जिरोवची । घालोवची हांवें पावला पावलाक ॥७७॥ असो वागतलो जो वेव्हारांत । ताका म्हजो पूर्ण तेंको संवसारांत । ह्यो कथाच कित्याक, ताच्याच घरांत । सदा सर्वदा राबतलों हांव ॥७८॥ अहंवृत्ती जेन्ना वता । तेन्ना ताचो अंशूय सोंपता । मागीर हांबूच ताचे भितर संचरतां । बरयतलों हातांनी म्हज्याच हांव ॥७९॥ हे बुद्दीन जें काम आरंभलां । श्रवण, मनन वा बरोवंक घेतलां । जाचें ताणेंच तें संपादलां । ताका केला कारण निमताक ॥८०॥ अवश्य म्हाका नोंदींत दवरात । घरादारांत वा जंय आसश्यात । नित्य म्हजें स्मरण करात । मेळटले समाधान जिवाक ॥८१॥ म्हज्यो कथा आयकून । केल्यार तांचें किर्तन चिंतन । जातलें म्हजे भक्तीचें जनन । वतलें अज्ञानपण रोखडेच ॥८२॥ जंय भक्ती श्रद्धान्वीत । तांचो हांव नित्य अंकीत । हाचे विशीं जावचें न्हय दुबावीत । भरसलां हांव सगल्याक ॥८३॥ कथा ह्यो सांगल्यार सद्भावान । निश्ठा भक्तांची वाडीक लागून । सहज खोशी स्वता अणभवान । मेळटली

१. तज्ज.

॥ श्रीसाईसच्चरीता ॥ १७

EEEEEEEEEEEEEEEEE||अध्याय २||EEEEEEEEEEEEEEEEE
अवस्था तांकां सुखाची ॥८४॥ भक्तांक निजरूप ज्ञान । जीव-शिवाक समाधान । वचून तांच्यांतले वायट गूण ।
चैतन्यघन प्रगटलो ॥८५॥ अशें ह्या महज्या कथांचें महिमान । हीच श्रुतीची मोख संपूर्ण । तोच भक्त जातलो
संपन्न । हाचे परम जाय आनीक कितें ॥८६॥ जंय वादावादीची बुद्धी । थंय अज्ञान माया समृद्धी । नासतली थंय
स्वहितशुद्धी । सदांच दुर्बुद्धी दुबाव ॥८७॥ तो ना आत्मज्ञानाक पात्र । छळटलें ताका अज्ञान फक्त । ना ताका
इहपरत्र । दुखखूच सगल्याक सदांच ॥८८॥ नाका स्वपक्ष स्थापन । नाका हेरांच्या पक्षाचें निराकरण । नाका दोन
पक्षा मदलें विवरण । कित्याक ते कश्ट फुकटचे” ॥८९॥ “नाका दोन पक्षा मदलें विवरण” । जातकूच ह्या उत्तरांचें
स्मरण । आदीं श्रोत्यांक दिल्लें वचन । जालो ताचो उगडास ॥९०॥ सोंपयतना अध्याय पयलो । श्रोत्यांक हेत
सांगपाचो आसलो । ‘हेमाड’ नांव दवरपा फाटलो । दिल्लें वचन तशें तांकां ॥९१॥ कथेंत जरी ही आडकथा ।
सांगतकूच कळटली उपयुक्तता । जातली उमळशिकेची पूर्तता । हीय प्रेरकता श्रीसाईचीच ॥९२॥ मुखार मागीर
आदलें आख्यान । जातलें साईचरित्र निवेदन । म्हणून श्रोत्यांनो घेयात आयकून । कथा ती जागरुकतायेन ॥९३॥
आतां हो ग्रंथ ‘साईलीला’ । ‘भक्तहेमाडपंतान रचला’ । अशें जें दर अध्याया अखेरेके म्हणलां । ते हे पंत कोण
तरी ॥९४॥ येतलो मनांत सहज दुबाव । ताका पयस करप हें कर्तव्य । कशें आयलें ‘हेमाड’ नांव । आयकात तुमी
श्रोत्यांनो ॥९५॥ जल्मा पसून मरण मेरेन । सोला संस्कार कुडी संबंदान । तांचे मदलो एक ‘नामकरण’ । संस्कारसिद्धी
नामनेचो ॥९६॥ ताचीच ल्हानशी कथा आयकात । श्रोत्यांनो दवरून चित्त शांत । दवरलें कित्याक नांव हेमाडपंत ।
कळटलें ओगांत प्रसंगाच्या ॥९७॥ आदींच हो लेखक खट्याळ । वात्रट तितलोच वाचाळ । तसोच टवाळ
आनी कुटाळ । गिन्यानी तर नाच ना ॥९८॥ नासलो खबर सद्गुरुसमहिमा । कुबुद्धी आनी दुबावी प्रतिमा ।

EEEEEEEEEEEEEEEEE||श्रीसाईसच्चरीता||EEEEEEEEEEEEEEEEE (९८)

EEEEEEEEE.....||अध्याय २॥ EEEEEE.....
मिरयतालो हुशारकायेचो 'गरिमा । वाद घालूंक मुखार सदांच ॥१९॥ तरीय भाग्य ताचें 'सबल । ताकाच लागून
श्रीसाईंचे चरणकमल । पडले नदरेक नशिबानुच केवळ । वाद ना हे विशीं इल्लोय ॥१००॥ भक्तश्रेष्ठ 'काकासाहेब ।
चांदोरकर 'नानासाहेब । तांचे मदीं नासले जर क्रुणानुबंध । कसो पावत आसलो हो शिरडीक ॥१०१॥ काकासाहेबांच्या
आगऱ्याक लागून । शिरडीक वचपाचें आयलें जुळून । पूण वचपाच्या दिसाच घुंवलें मन । बदल्लो विचार
अचकीत ॥१०२॥ हांचो एक परम मित्र । तो अनुग्रह मेळयिल्लो गुरुपुत्र । आसतना लोणावळ्याक 'सहकलत्र ।
आयलो प्रसंग विचित्र ॥१०३॥ तांचो अपुरबायेचो एकलोच पूत । गुणेस्त आगांपांगान घटमूट । आसतनाय ते शुद्ध
हवेचे सुवातेंत । आयलो जोर ताका आकांताचो ॥१०४॥ केले मानवी उपाय सगले । प्रसाद पाकळ्यो दोरे जाले ।
गुरुचेय आशिर्वाद मेळयले । तरीय ताणें वेंगायलें मरणाक ॥१०५॥ प्रसंग पळोवन हो असो बिकट । निवारूंक हें
कठीण संकश्ट । गुरुक पसून बसयलो पुता कुशीक । तरीय गेलें फुकट सगलें ॥१०६॥ असो हो संवसार महाविचित्र ।
कोणाचो पूत कोणाचें कलत्र । जिवजिवावळीचें कर्मतंत्र । चुकना नशिबांतलें कोणाकूच ॥१०७॥ पडटकूच कानार
ही खबर । जालें मन सैरभैर । हीच व्हय गुरुची सासाय अपार । जमलेना वाटावपाक पुताक ॥१०८॥ नशीब
भोगांची प्रबळटाय । तीच साईंदर्शनांत शिथीलताय । आयली कळून अशी म्हाकाय । आयलें आडमेळें
वचपांत ॥१०९॥ कित्याक वच्चें शिरडीक । कितें ती म्हज्या इशटाची गत । होच व्हय लाभ गुरु संगतींत । गुरु कितें
करतले कर्माक ॥११०॥ बरयिल्ले आसा जें नशिबांत । तेंच जर रावतले घडत । मागीर तें गुरुविणें कित्याक अडत ।
उरलें वचपाचें शिरडीचें ॥१११॥ कित्याक सोडचें आपलें स्थान । कित्याक धांवचें गुरु फाटल्यान । सुखाचो जीव

---

१. झेत, गर्व. २. बळिश्ट. ३. हरी सीताराम म्हणल्यारूच भाऊसाहेब दीक्षित हांकां 'काका' म्हणटाले. ४. नारायण गोविंद चांदोरकर हांकां साईबाबा
'नाना' म्हण उलो मारताले. ५. घरकानी सयत.

EEEEEE.....||श्रीसाईंसच्चरीता|| EEEEEE.....(११)

॥ अध्याय २ ॥ ३ दुख्खांत घालून । पडप त्रासांत आवडटले कोणाक ॥ ११२ ॥ जें जें घडटा कर्मान । रावूया तशे दुख्ख वा सुखान ।
 कित्याक वचुया गुरु कडेन । घडपाचें तें चुकना जर कोणाक ॥ ११३ ॥ जें जें जाच्या नशिबांत । नाका म्हणटना
 चलून येत । घडपाचें तें कशें चुकत । व्हेलो ओडीत म्हाका शिरडीक ॥ ११४ ॥ आसले नानासाहेब प्रांताधिकारी ।
 वताले करपाक वसयची फेरी । पावले ठाणेच्यान दादर नगरीं । बसले येवन खीणभर ॥ ११५ ॥ एका वरा उपरांत ।
 बस येवपाची स्टेशनांत । दिसले हाडचो तो उपेगांत । वरभराचो वेळ कसो तरी ॥ ११६ ॥ इत्सा अशी जाल्या मात ।
 आयली एक गाडी अचकीत । बसले ते वचून तातूंत । वताली ती फकत वांदऱ्या मेरेन ॥ ११७ ॥ गाडी पावतकूच
 तिच्या स्थानांत । आयलो म्हाका एक रकाद । ताकतीक करून घेतली भेट । जाल्यो सुरु गजाली
 शिरडीच्यो ॥ ११८ ॥ केन्ना वतले साईर्दर्शना । कित्याक आळस शिरडी 'गमना । वचपाचें कित्याक निश्चीत
 जायना । मन बेचैन कित्याक ॥ ११९ ॥ उमळशीक नानांची पळोवन । हांवूय लजलों मनांतल्यान । मागीर सांगली
 तांकां प्रामाणीकपणान । उचांबळाय जाल्ली जी मनाची ॥ १२० ॥ ताचेर मागीर बोध नानांचो । प्रेमळ शुद्ध कळकळीचो ।
 सांगतकूच हेत शिरडी वचपाचो । आयलो उमाळो खोसयेचो ॥ १२१ ॥ रोखडोच येवपाचें उतर दिवन । नानांनी
 थंयच्यान केलें प्रयाण । मागीर हांवूय फाटीं परतून । लागलों बांदपाक सामान ॥ १२२ ॥ लागलों वचपाचे तयारेक ।
 सगलें करून ठाकठीक । सरलों भायर शिरडी वचूंक । त्याच दिसा सांजवेळा ॥ १२३ ॥ सांजवेळा उपरांतची गाडी
 फकत । दादराकूच वचून थांबत । म्हणून तितलेंच भाडे भरीत । तिकेट काडली थंयचीच ॥ १२४ ॥ पूण हांव गाडयेत
 बसतकूच । गाडी आसतना वांद्रे स्टेशनारूच । ती ज्युस्त सुटपाच्या वेळारूच । सरलो मुसलमान एक भितर ॥ १२५ ॥
 तिकेट काडिल्लीं दादरा मेरेन । पूण सुखातीकूच कार्यविघ्न । जावचो जसो अपशकून । नदर काडिनासतना

१. वचपाक.

॥श्रीसार्वांश्चरीति॥

EEEEEE
 पळयतालो ॥१२६॥ पळोवन हातांतलें सामान । “खंय वता?” विचारले मुसलमानान । म्हणले दादरा मेरेन वचून ।
 मुखार धरतलों गाडी मनमाडाची ॥१२७॥ तेन्ना ताणे सुचयलें वेळार । देवूं नाका दादर स्टेशनार । गाडी थांबची ना
 थंयसर । बोरीबंदरा मेरेनूच वच तूं ॥१२८॥ वेळारूच मेळूक नासली सुचोवणी ताची । दादराक मेल चुकपाची ।
 कितें म्हजी गत जावपाची । दिसलो मनांत भंय चिंतुनूच ॥१२९॥ मात त्या दिसा वचपाचो योग । आसलो खात्रीन
 सुयोग । म्हणुनूच मध्यंतरांत हो कथाभाग । घडलो मना सारको मदले मर्दी ॥१३०॥ तेवटेन भाऊसाहेब दीक्षित ।
 उमळशिकेन पळयताले वाट । दुसऱ्या दिसा पावलों शिरडींत । सकाळीं णव-धांच्या अदमासाक ॥१३१॥ इसवी
 सन इकुणीसशें धांत । गजाल अशी घडली पळयात । एका साठ्यांच्याच वाड्यार फकत । आसली वेवस्था तेन्ना
 रावपाची ॥१३२॥ देंवना फुडें टांग्यांतल्यान । दर्शनाची उमळशीक मनांतल्यान । केन्ना चरणांचेर तकली तेंकोवन ।
 जाल्लें घेयनशें दर्शन ॥१३३॥ इतल्यान साईंचे परम भक्त । तात्यासाहेब नूलकर फामाद । मशिदींतल्यान आयले
 परत । सांगले “घेयात दर्शन बेगोबेग ॥१३४॥ भक्तां वांगडा बाबा येतात । वाड्याच्या सामके लागीं पावल्यात ।
 बेगीन वचून धूलभेट घेयात । मागीर ते वतले व्हाळांचेर ॥१३५॥ मागीर तुमी न्हावन धुवन । बाबा येतले जेन्ना परतून ।
 तेन्ना परत मशिदींत वचून । घेयात दर्शन सवडीन ॥१३६॥ अशें आयकून ताकतिकेन । गेलों थंयसर धांवून । घेतलें
 पांयांचेर घालून । परमानंद तो वर्णू कसो ॥१३७॥ नानासाहेब सांगून गेलले । ताचे परस चड प्रत्यक्ष पळयले । दर्शनान
 मन धन्य जालें । फिटलें पारणे दोळ्यांचे ॥१३८॥ केन्ना आयकली ना पळयली । मुर्तीं पळोवन नदर धादोसली ।
 भूक तान सगली न्हिवली । गेलीं इंद्रियां भारावन ॥१३९॥ जालो साईंचो चरणस्पर्श । पावलों जो ‘परमाश’ । तोच
 ह्या जिवाचो परम उत्कर्श । जीण नवी थंयच्यान ॥१४०॥ जांचे खातीर मेळळो हो सत्संग । सुखावलों हांव आंगपांग ।

१. विचारपूस.

EEEEEE
 श्रीसाईसच्चरीता॥१४१॥

चे ते उपकार अव्यंग । उरचे अभंग म्हजेर ॥१४१॥ जांकां लागून मेळलो परमार्थ । तेच खरे भाव आप्त । तांचे सारके
 सोयरे नात । अशें म्हजें मत प्रामाणीक ॥१४२॥ कितले तांचे उपकार । जावचे नात कसूक म्हज्यान प्रतिउपकार ।
 म्हणुनूच फकत कसून नमस्कार । दवरतां मस्तक चरणांचे ॥१४३॥ साईदर्शन लाभ घडलो । मनांतलो दुबाव पयस
 जालो । वयल्यान साईसांगात घडलो । परम परम हो आनंद ॥१४४॥ साईदर्शनाची नवलाय हीच । मन बदलता
 फकत दर्शनानूच । पूर्वकर्माची अस्तता स्मृतीच । विशयमुखांचो वीट हळूहळू ॥१४५॥ फाटल्या जल्मांचो पापसंचय ।
 कृपेन पळोवन जालो क्षय । आस उपरासली आनंद अक्षय । करतले पूर्ण चरण श्रीसाईचे ॥१४६॥ भाग्यान मेळलो
 साईचरण-मानस । कावळ्याचो जातलो हंस । श्रीसाई महंत संतावतंस । परमहंस सध्याच्या योग्यां मदले ॥१४७॥
 विनाशक पाप ताप दैन्य । अशा साईच्या दर्शनान । जालों हांव भोव पावन । संगतीन पुण्यराशीचे ॥१४८॥
 जल्मजल्मांचे पुण्य जमून । आयली ही साई भेट घडून । हो साई एक पळयल्यार दोळ्यान । पुराय सृष्टीच
 साईरूप ॥१४९॥ पयल्याच दिसा येवन शिरडीक । बाळासाहेब भाट्या 'सांगाताक । आरंभ केलो वादविवादाक ।
 गुरु कित्याक जाय ताचेर ॥१५०॥ बहगडावन आपली स्वतंत्रताय । आपणावची कित्याक परतंत्रताय । आसल्यार
 कर्तव्या विशीं शिटूकताय । गरज कित्याक गुरुची ॥१५१॥ जाचें ताणेंच करपाक जाय । करिना ताका गुरु कडेन
 ना उपाय । न्हिदता जो हालयनासतना हातपांय । ताका कोण दितलो कितें ॥१५२॥ आपूण तितलोच खरो । चुकता
 तो मात दुसरो । हो हट्ट न्हय केन्नाच बरो । जातात तातूतल्यान वाद फकत ॥१५३॥ देहा विशीं खर अभिमान ।
 तांतल्यानूच वाद निर्माण । अहंकाराची ही खूण । नासता आनीक वाद जगांत ॥१५४॥ दुसऱ्याचें निश्चीत मत ।
 आसलो जरी पंडीत वेदपारंगत । गुरु अनुग्रहा विरयत । पुस्तकांत मुक्त फकत तो ॥१५५॥ दैव थोर काय कर्तुत्व

१. पूर्ण. २. पापांचो राशी. ३. सरोवर. ४. संतश्रेष्ठ. ५. कडेन.

श्रीसाईसच्चरीता ॥१५६॥

EEEEEEEEE.....||अध्याय २॥ EEE.....|| तेना महणटा
थोर । वाद हाचेर जालो खर । फकत नशिबाचेर दवरून भार । जातलें कितें महणलें हांवे ॥१५६॥ तेना महणटा
विरुद्ध पक्षकार । घडटलें ताका ना प्रतिकार । घडपाचेंच तें चुकोवप कुस्तार । सोंपले मी मी महणारे ॥१५७॥
दैवा मुखार कोणाचें चलता । एक केल्यार दुसरेंच जाता । हुशारी आसून कित्याक उपकारता । अती अभिमान बगे
न्हय ॥१५८॥ हांव महणटा, हय म्हणल्यार कशें हें । करतलो ताचेंच आसा सगलें । आळशा वरी जर बसून रावले ।
दैव आदार करतलें कशें ॥१५९॥ ‘उद्धरेदात्मनात्मानं’ । अशें सांगता स्मृतिवचन । ताचो अनादर करून । तरून
वचप कुस्तार ॥१६०॥ हें जाचें ताणेंच करचें पडटा । जाल्यार गुरु फाटल्यान कित्याक धांवता । आसले बगर जागे
स्वता । गुरु करून भागत कशें ॥१६१॥ आपली सदसद्विचार बुद्धी । आपलें साधन मनाची शुद्धी । तें न्हयकारून
जो कुबुद्धी । गुरु कशी सिद्धी दितलो ताका ॥१६२॥ अशा ह्या वादाचो अंत ना । निश्पन्नय कितेंच जालेना ।
मनाशांती पसून मेळिल्ना । हीच जोड जोडली हांवेन ॥१६३॥ असो वाद बरोच चल्लो । तरीय एकलोय ना थकलो ।
सहज तेना आदेस सोंपलो । थांबयलो मागीर वाद आमी ॥१६४॥ फुडें भक्तांच्या सांगातांत । गेले जेन्ना आमी
मशिदींत । बाबा काकासाहेबांक विचारीत । कितें तें आयकात श्रोत्यांनो ॥१६५॥ “कितें चलिल्ले वाड्यांत ।
कित्याक आसले तुमी झगडत । कितें महणटालो हो हेमाडपंत” । विचारीत पळोवन म्हजे कडेन ॥१६६॥ वाड्या
कडल्यान मशिदी महणसर । कितलें व्हड आसा अंतर । तरीय बाबांक कळळी ती खबर । भोव अजापीत जालों
हांव ॥१६७॥ आसू, तीं उतरां आयकून । जालों मोनो हांव लजेन । पयलेच भेटेंत म्हजे कडल्यान । घडलें कितें हें
अयोग्य ॥१६८॥ हें ‘हेमाडपंत’ नामकरण । घडिल्या त्या वादाचेंच कारण । तातूंतल्यानूच बाबांक हेमाडस्मरण ।
मनाची खात्री केली हांवे ॥१६९॥ देवगिरीचे राजा यादव । तेच ते दौलताबादेचे जाधव । तेराव्या शतमानांत राज्य

१. स्वताचो उद्धर स्वताच करचो. २. वायट चित्तलो.

EEEEEE.....||श्रीसाईसच्चरीता॥EEEEEE.....|| २३

॥ अध्याय २ ॥ १७०।। 'प्रौढप्रतापचक्रवर्ती' । 'महादेव' नांवाचो भुपती । पुतणयो ताचो
वैभव । वाडयलो गौरव महाराष्ट्राचो ॥१७०॥ १. 'प्रौढप्रतापचक्रवर्ती' । 'महादेव' नांवाचो भुपती । पुतणयो ताचो
पुण्यकिर्ती । पावलो नामनेक पराक्रमान ॥१७१॥ तोय यदुवंश 'चुडामणी' । 'रामराजा' राजांचो ३अग्रणी । मंत्री त्या
सगल्यांचो भोवगुणी । सर्वलक्षणी 'हेमाद्री' ॥१७२॥ तो धर्मशास्त्रग्रंथकार । 'ब्रह्मवृन्दा खातीर परम उदार । वेवस्था
सरबराय येवकार । हीं सगलीं कामां हेमाद्रीचीं ॥१७३॥ ब्रतदान तीर्थमोक्षखाणी । ५'चतुर्वर्गचिंतामणी' । नांवाचो
ग्रंथ रचलो हेमाद्रींनी । काम तांचें हेविख्यात ॥१७४॥ देवभाशेंत हेमाद्रिपंत । तोच सध्याचो हेमाडपंत । मुत्सद्दी
हुशार राजकारणांत । पाविल्लो त्या काळांत नामनेक ॥१७५॥ पूण तो वत्स हांव भारद्वाज गोत्री । तो पांच हांव तीन
प्रवरी । तो यजूर हांव ऋग्वेद अधिकारी । तो धर्मशास्त्री अडाणी हांव ॥१७६॥ तो माध्यंदिन हांव शाकल । तो
धर्मज्ञ हांव बास्कळ । तो पंडीत हांव मूर्ख अकुशळ । कित्याक म्हाका पोकळ पदवी ही ॥१७७॥ तो राजकारणांतलो
तज्ज्ञ मुत्सद्दी । हांव अल्पमती मंदबुद्दी । ताची ६'राज्यप्रशस्ती' प्रसिद्धी । जमना म्हाका सादी ओंवी
पसून ॥१७८॥ तो ग्रंथकार कलेचो ज्ञानी । ताचे मुखार हांव अशिक्षीत अज्ञानी । तो धर्मशास्त्र विशारद गिन्यानी ।
हांव अल्पबुद्दी हो असो ॥१७९॥ तांचो 'लेखनकल्पतरू' । अनेक चित्रकाव्यांचें ७आकरू । हांव हो असो बाबांचें
लेकरूं । जमना करपाक ओंवी पसून ॥१८०॥ गोरा चोखा सांवतामाळी । निवृत्ती ज्ञानोबा नामा ही सगली ।
भागवत धर्मप्रवर्तक मंडळी । आयली जल्माक त्या काळांत ॥१८१॥ पंडीत बोपदेव ८विद्वन्मणी । चकचकतालो जो

१. पंढरपुरांत शके ११९२ प्रमोदनाम संवत्सर हे तिथीचो एक कोरीव लेख आसा. तातूंत महादेव राजाक हेविशेशण दिलां. २. मुकूट. ३. श्रेष्ठ. ४. हेमाडपंतान
दीसपट्टे शेंकडयांनी ब्राह्मणांक अन्नदान करचें अशी तांची नामना आसा. ५. जाचे भितर ब्रत, दान, तीर्थ आनी मोक्ष ह्या चार प्रकरणांचें विस्तारान विवेचन
केल्लें आसा. असो हो 'चतुर्वर्गचिंतामणी' नांवाचो ग्रंथ आसा. ६. गोत्र. ७. ह्या नांवाचें हेमाडपंतांचें एक काव्य आसा. ८. होय हेमाडपंतांचो एक ग्रंथ.
९. भांडार.

॥ श्रीसाईसच्चरीता ॥ २४

EEEEEEEEEEEEEEEEE||अध्याय २||EEEEEEEEEEEEEEEEE
सभांगणीं । थंयच हेमाडपंत राजकारणी । सगल्यांच्या मुखांत नांव जाचें ॥१८२॥ थंयच्यान मुखार उत्तरे कडल्यान ।
मुसलमानांच्यो फौजो येवन । भरल्यो ह्या देशांत सगले वटेन । सोंपली सत्ता दक्षिणेक ॥१८३॥ बेठेच ना हे
पदवेचें दान । हुशारकायेचो हो भोवमान । वादविवादाचेर हे उतरांचे बाण । करपाक खंडण अहंकाराचें ॥१८४॥
जावन हळदुको अर्द्या हळकुंडान । बडबडटालो जो योग्यतायेवीण । वेळारूच झणझणीत घालून अंजन । उगडले
दोळे ताणें म्हजे ॥१८५॥ आसू, अशें हें सुरवातीचें लक्षण । श्रीसाईंच्या मुखांतल्यान विलक्षण । योग्य नामकरण
प्रसंगा प्रमाण । मानलें हांवें तें भुशण ॥१८६॥ तातूतल्यान म्हाका मेळचें शिक्षण । वाद घालप हें वायट लक्षण ।
जावचो न्हय ताचो स्पर्श पसून । अकल्याणकारी तें सामकें ॥१८७॥ गळून वच्चो वाद अभिमान । महणुनूच हें
नामाभिधान । जाचें मरसर उरचें स्मरण । सदांच अहंकारा विणें रावपाचें ॥१८८॥ राम दाशरथी देव अवतारी । पूर्ण
गिन्यानी विश्वाक तारी । सकल रुशीगण मानस विहारी । चरण धरी वसिष्ठाचे ॥१८९॥ कृष्ण परब्रह्माचें रूप आसलो ।
ताकाय गुरु करचो पडलो । सांदीपनीच्या घरांत लांकडां भरतालो । सोंसून त्रास अनेक ॥१९०॥ थंय म्हजी कितें गत ।
कित्याक बसचो घालीत वाद । गुरु बगर ना ज्ञान वा परमार्थ । केलो दृढ हो अर्थ शास्त्राचो ॥१९१॥ वादावादी न्हय
केन्नाच बरी । नाका कोणाची बरोबरी । नासतना श्रद्धा आनी सबुरी । परमार्थ ना जावचो कुसकुटाचोय ॥१९२॥
हेंय फुडें आयलें अणभवाक । अशे तरेन ह्या नांवाच्या भोवमानाक । प्रेमपूर्वक म्हज्या सद्भावाक । शुद्ध सभावान
स्विकारलें ॥१९३॥ आतां आसू हें कथानक । स्वपक्ष-परपक्ष विच्छेदक । वादप्रवाद निवर्तक । सगल्यांकूच
बोधदिणें एकसारकें ॥१९४॥ आसू अशें हें ग्रंथप्रयोजन । अधिकारी-अनुबंधनदर्शन । ग्रंथकाराचें नामकरण । कथा
ही दिली आयकूक ॥१९५॥ पुरो आतां हो अध्याय विस्तार । हेमाड साईंचरणांचेर सादर । फुडें योग्य क्रमान कथा

१. नांव.

EEEEEEEEEEEEEEEEE||श्रीसाईसच्चरीता||EEEEEEEEEEEEEEEEE (२५)

EEEEEEEEEEEEEEEEE||अध्याय २॥EEEEEEEEEEEEEEEEE
सविस्तर । आयकूक तयार रावचें तुमी ॥१९६॥ साईच आमची 'सूखसंपत्ती । साईच आमची सूखसंवित्ती । साईच
आमची परम निवृत्ती । मोक्ष गतीय श्रीसाईच ॥१९७॥ साईकृपा मेळोवपा खातीर । आयकुचें तुमी साईचरित्र ।
तातूंतल्यानूच तरतले भवभंय दुस्तर । वतले कलिमल धुवन ॥१९८॥ संतसज्जनांनो तुमच्या आशिर्वादान । रचिल्लो
भक्त हेमाडपंतान । जय अणकारीत श्रीसाईसच्चरितांतल्यान । 'कथाहेत नामकरण' नांवाचो हो दुसरो अध्याय
सोंपता हांगाच ॥

॥ श्रीसद्गुरुसाईनाथार्पणमस्तु ॥ शुभं भवतु ॥

○ ○ ○

---

१. ज्ञान. २. कलियुगांतल्यो दुश्ट वान्सा.